

Rapsodia Española

Piano i Orquestra simfònica

Piano and Symphony Orchestra

Piano y Orquesta sinfónica

Comentaris	3
Comments	4
Comentarios	5
Rapsodia Española	7
Biografia d'Albéniz	73
Albéniz Biography	74
Biografía de Albéniz	75
Revisor.....	77

Isaac Albéniz

Revisió / Revision / Revisión

Melani Mestre

Reg. B.3694

EDITORIAL DE MÚSICA
BOILEAU

Provença, 287

08037 BARCELONA (Spain)

Tels. 932 155 334 - 934 877 456 Fax 934 872 080

www.boileau-music.com

boileau@boileau-music.com

Comentaris

Durant molts anys s'ha considerat que Isaac Albéniz va desistir de realitzar les orquestracions de les seves obres concertants per a piano i orquestra. Aquesta teoria està recolzada en els escrits que Tomás Bretón va deixar sobre aquest tema en el seu diari personal. També s'ha deduït aquest fet de les orquestracions realitzades pel seu gran amic que, a petició del mateix compositor, havia fet de la *Rapsodia española* op. 70 i del *Concierto fantástico* op. 78.

El 1911, pocs anys després de la mort d'Albéniz, es va encarregar a George Enescu l'elaboració d'una orquestració de la part del segon piano de la *Rapsodia española*, publicada originalment per a dos pianos per l'editorial Romero de Madrid. Això evidencia que en aquella situació no s'havien trobat ni la partitura original ni els materials d'orquestra de la versió que el compositor va interpretar al llarg de la seva vida.

Posteriorment, hi va haver molts altres compositors que van realitzar treballs similars. Entre aquests destaquen el del pianista i compositor italià Alfredo Casella (1922) o el de l'espanyol Ernesto Halffter (1960), que en va fer una versió completament lliure, adherint-hi més de set minuts de música pròpia i transformant completament l'estructura, l'estil i el caràcter originals de l'obra.

En el *Catàleg complet de les obres d'Albéniz*, realitzat l'any 2001 per la reconeguda autoritat en la matèria, el musicòleg D. Jacinto Torres, figura com a orquestració original —i per tant l'única que va existir en vida del compositor— la de Tomàs Bretón. La publicació d'aquesta partitura per part de l'Institut de Bibliografia Musical, del seu impulsor, Jacinto Torres, com a versió original ho manifesta. Això es reconeix en el fet que, probablement seria aquesta versió la que s'interpretaria el dia de la seva estrena: dirigida pel mateix Bretón i amb el compositor com a solista, el 21 de març de 1887 al Salón Romero de Madrid.

La present edició pretén ser l'autèntica i original versió per a piano i orquestra de la *Rapsodia española*, realitzada per Albéniz abans que ho fes Bretón. Tot i que hom pugui pensar que per falta de testimonis bibliogràfics no fos aquesta la versió estrenada al Salón Romero, i que, molt probablement, no veies mai la llum, ja que gairebé sempre fou Bretón qui dirigí els concerts en els que Albéniz prengué part com a solista.

Una hipòtesi és el fet que Albéniz enviés la partitura orquestrada a Bretón o que aquest hi tingués accés d'alguna manera. Més endavant Bretón en faria una segona orquestració, no tant acadèmica com la de l'autor i més espanyola, a l'estil de les seves sarsueles: amb alguns efectes més brillants, menys predominança dels metalls i més rica en la part de percussió. L'orquestració de la *Rapsodia Española* feta per Bretón concordaria així amb la del *Concierto Fantástico* op. 78, publicada per U.M.E. La plantilla orquestral i l'estil són idèntics.

Per tot això, és possible que la versió original d'Albéniz no s'arribés a estrenar mai. Sobretot tenint en compte que el manuscrit original d'aquesta obra va ser donat pel mateix Albéniz a Leonardo Moyua, un pianista i col·lega seu, el dia 20 d'agost de 1889, després d'un concert a la sala del Casino de San Sebastián on interpretà l'obra, amb Bretón com a director. Juntes amb la partitura d'orquestra, Albéniz l'obsequià amb un exemplar dedicat de l'obra publicada per a dos pianos.

Durant més de cent vint anys, l'obra ha estat custodiada a San Sebastián: primer a la biblioteca del Casino, que disposava d'una orquestra pròpia fa temps, i posteriorment a l'arxiu municipal de l'Ajuntament. Finalment fou traslladada al Conservatori Superior de Música —actualment Conservatori Professional de Música Francisco Escudero—, que l'ha conseruat fins als nostres dies. El manuscrit està catalogat amb el número de topogràfic original R. Orq. 8.

Per tot això, aquesta és la primera vegada que aquest document veu la llum editorialment. I en ella s'hi pot observar l'orquestració suficient d'Albéniz basada en les pròpies necessitats estilístiques i concertístiques, més encaiminades cap a un cert academicisme tècnic que no a la defensa del nacionalisme bretonià de bombo, plats i panereta.

L'estrena d'aquesta versió original tingué lloc a Glasgow, Regne Unit, per part de la BBC Scottish Symphony Orchestra, amb Martyn Brabbins a la batuta i Melani Mestre com a solista. Aquest va ser el primer enregistrament mundial d'aquesta obra, dut a terme pel segell Hyperion Records, durant el mes de gener de 2012.

Comments

It has long been believed that Isaac Albéniz resisted making the orchestrations of his Works for piano and orchestra. This theory was supported in the writings of Tomás Bretón in his personal diary. This idea was also supported by the fact that Albéniz himself requested that his close friend orchestrate both the *Rapsodia española*, [Spanish Rhapsody], Op. 70 and the *Concierto fantástico* [Fantasy Concerto], Op. 78.

In 1911, only a two years following Albéniz' death, George Enescu was commissioned to create an orchestration based on the second piano part of the *Rapsodia española* which was originally published for two pianos by Romero in Madrid. It appears that the original score as well as the parts for the orchestra of the version which the composer performed throughout his lifetime had been lost.

Later, numerous other composers made similar orchestrations. Two of the most notable were the Italian composer and pianist Alfredo Casella (in 1922) and the Spaniard Ernesto Halffter (in 1960) who made a fantasy version, adding more than seven minutes of his own music and completely transforming the structure, style and character of the original work.

In *The complete catalogue of Albéniz' works*, written in 2001 by the widely recognized authority on the subject, musicologist Jacinto Torres, the original orchestration, and the only one during the Albéniz' lifetime, is the one by Tomás Bretón. This version was published as the original version by the Instituto de Bibliografía Musical, directed by Jacinto Torres. This publication supports the fact that it was likely the version performed at the premiere in Madrid at the Salón Romero on March 21, 1887, with the composer at the piano and conducted by Bretón.

This edition presents the authentic and original version for piano and orchestra of the score for the *Rapsodia española* orchestrated by Albéniz before it was orchestrated by Bretón. It might be believed that this original version was not the one premiered at the Salón Romero since there is no evidence to support that idea. Also, Bretón almost always directed the concerts in which Albéniz performed the work as soloist. Consequently, it is possible that the original version never saw the light of day.

One hypothesis in support of this is that possibly Albéniz sent the orchestrated score to Bretón or he might have had access to it for some reason and that perhaps Bretón later made a second orchestration of the work which was somewhat less pedantic and more Spanish than the original orchestration. Bretón's orchestra is more in the style of his zarzuelas, with brilliant effects, less use of the brass instruments and with more prominent use of the percussion. In addition, Bretón's orchestration for the *Rapsodia española* is similar to that of the *Concierto fantástico* Op. 78 which was published by UME. Both orchestrations use the same instruments and their style is identical.

For all these reasons it is clearly possible that the original version by Albéniz was never performed. It is important to remember that the original manuscript was given by Albéniz to his colleague, the pianist Leonardo Moyua following a concert at the Casino in San Sebastián on August 20, 1889 during which Albéniz performed the work under the direction of Bretón. Along with the manuscript Albéniz also gave Moyua a copy of the published score for two pianos.

During more than 120 years the manuscript has been preserved in San Sebastián, first in the library of the Casino (which had its own orchestra during many years), and later in the Municipal Archive of the Town Hall. Ultimately the manuscript was taken to the Conservatorio Superior de Música, now the Conservatorio Profesional de Música Francisco Escudero, where it has remained until the present. The manuscript is catalogued with the original number, R. Orq. 8.

Consequently, this is the first publication of the original version of the *Rapsodia española*. Albéniz' version reveals that his skills in orchestration were more closely related to the stylistic and performance necessities of his time and, at the same time, are more geared to academic technical concepts rather than following Bretón's style of Spanish Nationalism, filled with percussion and tambourines.

The original version was premiered in Glasgow, Scotland, by the BBC Scottish Symphony Orchestra, directed by Martyn Brabbins and pianist Melani Mestre. The concert was recorded by Hyperion Record in January, 2012, the first recording of the original version of this work.

Comentarios

Durante muchos años se ha considerado que Isaac Albéniz desistió de realizar las orquestaciones de sus obras concertantes para piano y orquesta. Esta teoría está apoyada en los escritos que Tomás Bretón dejó sobre este tema en su diario personal. También se ha deducido este hecho de las orquestaciones realizadas por su gran amigo que, a petición del mismo compositor, había hecho de la *Rapsodia española* op. 70 y del *Concierto fantástico* op. 78.

En 1911, pocos años después de la muerte de Albéniz, se encargó a George Enescu la elaboración de una orquestación de la parte del segundo piano de la *Rapsodia española*, publicada originalmente para dos pianos por la editorial Romero de Madrid. Esto evidencia que en aquella situación no se habían encontrado ni la partitura original ni los materiales de orquesta de la versión que el compositor interpretó a lo largo de su vida.

Posteriormente, hubo muchos otros compositores que realizaron trabajos similares. Entre estos destacan el del pianista y compositor italiano Alfredo Casella (1922) o el del español Ernesto Halffter (1960), que hizo una versión completamente libre, añadiendo más de siete minutos de música propia y transformando completamente la estructura, el estilo y el carácter originales de la obra.

En el *Catálogo completo de las obras de Albéniz*, realizado en 2001 por la reconocida autoridad en la materia, el musicólogo D. Jacinto Torres, figura como orquestación original —y por tanto la única que existió en vida del compositor— la de Tomás Bretón. La publicación de esta partitura por parte del Instituto de Bibliografía Musical y de su impulsor, Jacinto Torres, como versión original lo manifiesta. Esto se apoya en el hecho de que probablemente sería esta versión la que interpretaría el día de su estreno: dirigida por el mismo Bretón y con el compositor como solista, el 21 de marzo de 1887 en el Salón Romero de Madrid.

La presente edición pretende ser la auténtica y original versión para piano y orquesta de la *Rapsodia española*, realizada por Albéniz antes de que lo hiciera Bretón. Aunque se pueda pensar que por falta de testigos bibliográficos no fuera esta la versión estrenada en el Salón Romero y que, muy probablemente, no viera nunca la luz, ya que casi siempre fue Bretón quien dirigió los conciertos en los que Albéniz tomó parte como solista.

Una hipótesis es el hecho de que Albéniz enviara la partitura orquestada a Bretón o que éste tuviera acceso de alguna manera. Más adelante, Bretón haría una segunda orquestación, no tan académica como la del autor y más española, al estilo de sus zarzuelas: con algunos efectos más brillantes, menos predominancia de los metales y más rica en la parte de percusión. La orquestación de la *Rapsodia Española* hecha por Bretón concordaría así con la del *Concierto Fantástico* op. 78, publicada por RME. La plantilla orquestal y el estilo son idénticos.

Por todo ello, es posible que la versión original de Albéniz no se llegara a estrenar nunca. Sobre todo teniendo en cuenta que el manuscrito original de esta obra fue dado por el mismo Albéniz a Leonardo Moyua, un pianista y colega suyo, el día 20 de agosto de 1889, tras un concierto en la sala del Casino de San Sebastián donde interpretó la obra, con Bretón como director. Junto con la partitura de orquesta, Albéniz le obsequió con un ejemplar dedicado de la obra publicada para dos pianos.

Durante más de cien veinte años, la obra ha sido custodiada en San Sebastián: primero en la biblioteca del Casino, que disponía de una orquesta propia hace tiempo, y posteriormente en el archivo municipal del Ayuntamiento. Finalmente fue trasladada al Conservatorio Superior de Música —actualmente Conservatorio Profesional de Música Francisco Escuder—, que la ha conservado hasta nuestros días. El manuscrito está catalogado con el número topográfico original R. Orq. 8.

Por todo ello, esta es la primera vez que este documento ve la luz editorialmente. Y en ella se puede observar la orquestación suficiente de Albéniz basada en las propias necesidades estilísticas y concertísticas, más encaminadas hacia un cierto academicismo técnico que no hacia la defensa del nacionalismo bretoniano de bombo, platos y pandereta.

El estreno de esta versión original tuvo lugar en Glasgow, Reino Unido, por parte de la BBC Scottish Symphony Orchestra, con Martyn Brabbins a la batuta y Melani Mestre como solista. Esta fue la primera grabación mundial de la obra, llevado a cabo por el sello Hyperion Records, durante el mes de enero de 2012.

RAPSODIA ESPAÑOLA

Isaac Albéniz
(1860-1909)
revisió / revision / revisión
Melani Mestre
(1976)

Allegretto

Piccolo Flute

Flute

2 Oboes

2 Clarinets in B \flat

2 Bassoons

Horn in F I-II

Horn in F III-IV

2 Trumpets in B \flat

2 Trombones

Bass Trombone

Tuba

Timpani

Castanets

Tambourine

Piano

pp

Allegretto

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

pp

9

Picc. Fl.

Fl.

2 Ob.

2 Cl.

2 Bsn.

Hn. I-II

Hn. III-IV

2 Tpt.

2 Tbn.

B. Tbn.

Tba.

Timp.

Cast.

Tamb.

Pno.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

p

p

p

p

p

p

17

Picc. Fl.

Fl.

2 Ob.

2 Cl.

2 Bsn.

Hn. I-II

Hn. III-IV

2 Tpt.

2 Tbn.

B. Tbn.

Tba.

Timp.

Cast.

Tamb.

Pno.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

25

Picc. Fl.

Fl.

2 Ob.

2 Cl.

2 Bsn.

Hn. I-II

Hn. III-IV

2 Tpt.

2 Tbn.

B. Tbn.

Tba.

Timp.

Cast.

Tamb.

Pno.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

33

Picc. Fl.

Fl.

2 Ob.

2 Cl.

2 Bsn.

Hn. I-II

Hn. III-IV

2 Tpt.

2 Tbn.

B. Tbn.

Tba.

Timp.

Cast.

Tamb.

Pno.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

cresc.

poco riten

Reo. * *Reo.* *